

*Ярослав Стельмах.
«Митькозавр з Юрківки, або
Химера лісового озера».
Пригодницькі події в повісті.*

*Дележа Альбіна Ярославівна
вчитель української мови та
літератури
гімназії № 290 м.Києва*

Шестикласники!

Сьогодні на уроці ви:

- *Познайомитесь із життям та творчістю українського письменника, кіносценариста та драматурга Ярослава Стельмаха;*
- *Познайомитесь із його пригодницькою повістю «Митькозавр з Юрківки, або Химера лісового озера» та опрацюєте 5 її перших розділів;*
- *Дізнаєтесь, як називається наука, що вивчає вимерлі організми, зокрема динозаврів;*
- *Дізнаєтесь історію чудовиська із озера Лох-Несс та її зв'язок з подіями, описаними в повісті;*
- *Вдосконалите навички виразного читання, вміння опрацьовувати прозові твори;*
- *висловите власні думки та враження з приводу тексту твору та його значення.*

Природа - книга, кожна сторінка якої повна змісту.

Є. Туцало

Ярослав Стельмах

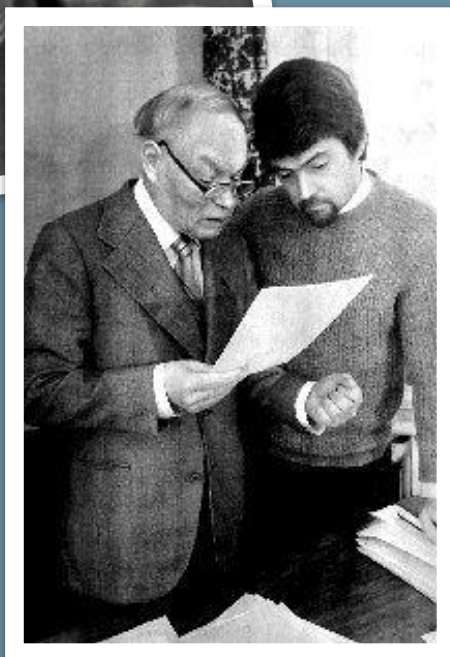
Ярослав Михайлович Стельмах відомий не лише як письменник, але й як драматург, кіносценарист та перекладач. Народився він 30 листопада 1949 р. в Києві в родині відомого українського письменника Михайла Стельмаха.

Ріс дитиною обдарованою, з різнобічними інтересами. Захоплювався спортом, музикою, іноземними мовами. Займався плаванням, потім гімнастикою, а з боксу і боротьби здобув навіть спортивні розряди. Грав на фортепіано, любив гітару.

З ранніх років Ярослав почав вивчати англійську мову і, варто сказати, не без успіху. Після закінчення середньої школи вчився в Київському інституті іноземних мов, потім в аспірантурі, працював викладачем у Київському педінституті та університеті, займався перекладацькою діяльністю.

«Я почав перекладати, — згадує Ярослав Михайлович, — ще навчаючись у Київському інституті іноземних мов. Спершу мене зацікавила книга, яку мені привезли з Канади. Автор її — перший в історії свого народу ескімоський письменник Маркузі. Книжка адресована дітям і цікаво, дохідливо розповідає про суворе, сповнене небезпек і тяжкої праці життя ескімоських племен. Звалася вона «Гарпун мисливця», і працював я над її перекладом з великим задоволенням».

На час закінчення інституту Ярослав мав уже кілька друкованих

Ярослав Стельмах

Незважаючи на відчутні успіхи в галузі художнього перекладу, несподівано навіть для самого себе Ярослав Стельмах почав писати твори для дітей. У 1975 році вийшла його перша книжка-збірка оповідань «Манок». Потім були повісті «Химера лісового озера», яку ми будемо розглядати сьогодні; твори «Якось у чужому лісі», «Найкращий намет» та інші.

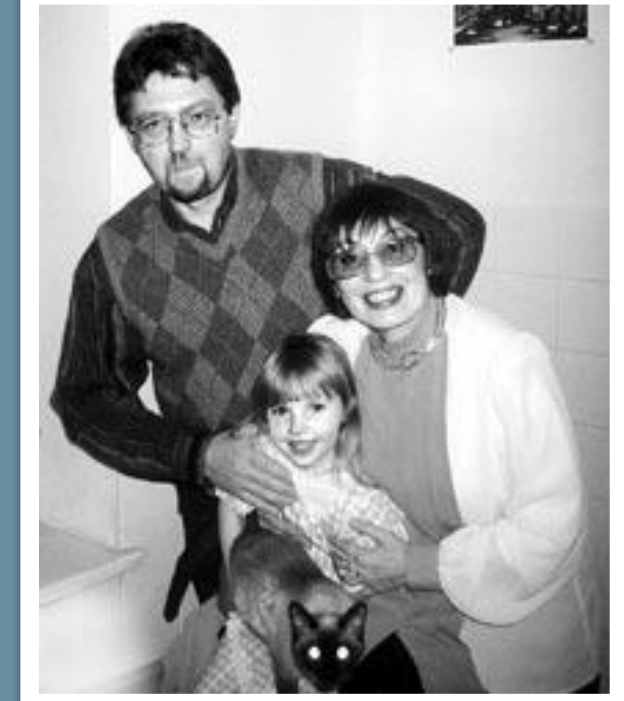
Ярослав Стельмах відомий у літературі і як драматург. Уже перші його п'єси мали неабиякий успіх: у п'ятнадцяти театрах одночасно йшла п'єса «Привіт, синичко!», чималу аудиторію глядачів збирала «Шкільна драма», «Вікентій Прерозумний» та інші. За два з половиною десятиліття більше 20 п'єс Ярослава Стельмаха було поставлено театральними трупамі.

Понад 30 років Ярослав Стельмах працював в драматургії, написав 25 п'єс і зробив майже 50 перекладів драматичних творів. Відбулося більше 100 вистав за його творами, які зіграні 2,5 тисячі разів, і їх подивилося понад мільйон глядачів.

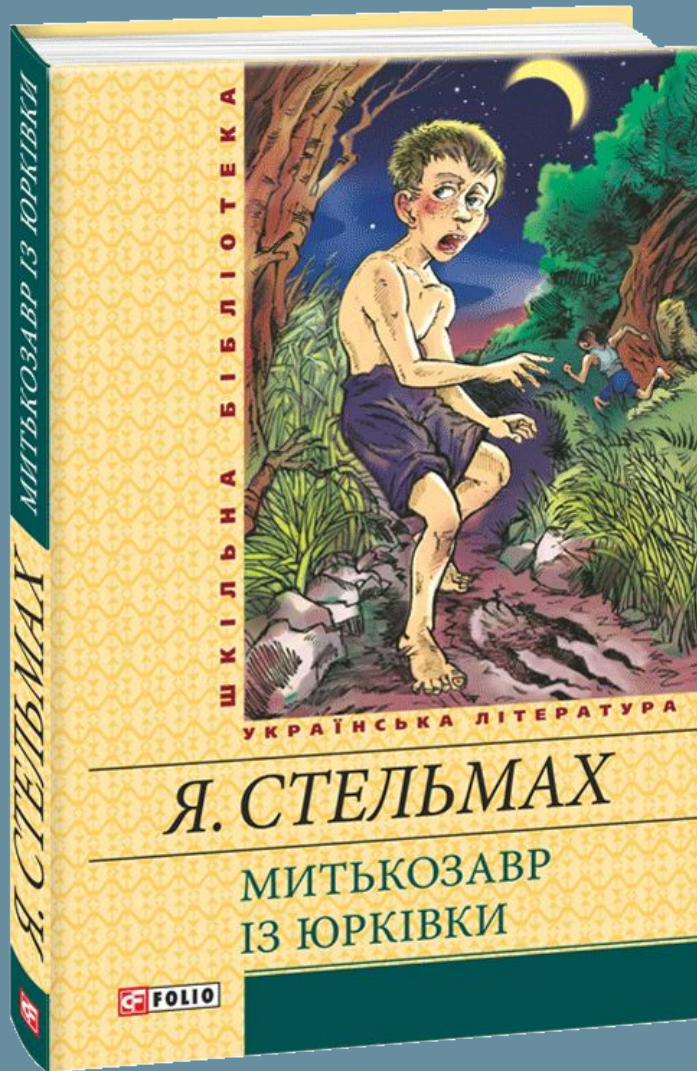
Драматургічна діяльність Я. Стельмаха була високо оцінена ще у Радянському Союзі. Так, за п'єсу для дітей «Привіт, синичко!» ще у 1979 році він був удостоєний другої премії на Всесоюзному конкурсі на кращий драматичний твір для дітей та юнацтва, а у 1984 році за п'єсу «Запитай колись у трав» письменникові присуджена Республіканська комсомольська премія ім. М. Островського.

Ярослав Стельмах

Незалежна Україна також відмітила драматургію Ярослава Стельмаха. У 1996 році йому була присуджена премія ім. І. Котляревського, а 1999 року він був названий кращим драматургом року і, на кінець, за книжку повістей і оповідань для дітей «Голодний, злий і дуже небезпечний» у 2001 році він став лауреатом найвищої літературної премії, якої удостоюються дитячі письменники України – премії ім. Лесі Українки. Загинув Ярослав Стельмах 4 серпня 2001 року в автомобільній катастрофі. Похований в Києві на Байковому кладовищі поруч з батьком. Після трагічної загибелі чоловіка вдова Ярослава Стельмаха Людмила Вікторівна вирішила написати про нього книгу. Книга спогадів під назвою «Мій кіт за тобою скучив» вийшла друком у 2004 році, окремі її розділи належать перу самого героя, тобто являють собою його письменницькі нотатки, листи, жартівливі записки до дружини, а також інтерв'ю газетам Ярослава

«Митькозавр із Юрківки, або Химера лісового озера»

«Митькозавр з Юрківки, або Химера лісового озера» – це пригодницька повість, написана Ярославом Стельмахом у 1976 році, у якій автор знайомить читача із двома шестикласниками і розповідає про їхні літні пригоди.

Як ви розумієте назву твору?

Словникова робота

Завр – грецьке слово, що в перекладі означає в «ящір».

аллозавр
«дивний
ящір»

стиракозавр
«ящір з
шипом»

птерозавр
«ящір з
крилами»

кентрозавр
«ящір з
жалами»

бронтозавр
«громовий
ящір»

тиранозавр
«ящір-
тиран»

Динозавр –
«дино» – небезпечний,
«завр» – ящір.

Палеонтологія –
наука, яка вивчає
вимерлі організми,
їхній зовнішній вигляд,
біологічні
особливості, а також
відновити на основі
цих відомостей хід
біологічної еволюції.

Словникова робота

Химера

1. У давньогрецькій міфології — страховище з головою лева, тулубом кози й хвостом дракона, з пащі якого вивергається полум'я.
2. (перен.) Дивовижна фантазія, нездійсненна мрія, витвір уяви.

Працюємо над змістом твору

Події повісті «Митькозавр з Юрківки» відбуваються з двома хлопцями – Митьком та Сергієм, які на літні канікули вирушили до села Юрківка. Вдома ви прочитали перші п'ять розділів твору, тому давайте обговоримо найцікавіші моменти та поділимося враженнями від прочитаного.

- **За яких обставин ми знайомимося з героями твору?**
- **Що стало вагомим аргументом для того, щоб хлопців відпустили до Юрківки?**

Ми вп'ятьох сиділи на кухні — бабуся, мама, тато, Митько і я, вкотре обговорюючи, чи можна нам з Митьком їхати. Дідусь сидів у вітальні перед телевизором із газетою в руках. Він ніколи не втручавсь у сімейні проблеми, і за це я був йому тільки вдячний.

— Невже ви хочете, Оксано Павлівно, — втрутився нарешті в розмову й Митько, — щоб ваш син, а заодно і його найкращий приятель ціле літо нудились у місті, де все кругом — і пилюга, і розжарені спекотні вулиці — навіває сумні думки і сприяє передчасному старінню наших організмів? — (Цю промову він підготував заздалегідь). — А хіба існує кращий відпочинок, ніж там, у селі, злитися з природою після важкої праці й успішного закінчення п'ятого класу?

— Не дуже-то ви й перепрацювались, — кволо посміхнулася мама

— Хоч би як там було, — віз своє Митько, — дітям потрібен відпочинок. До того ж як інакше ми виконаємо важливе завдання із зоології?

— Яке ще там завдання?

— Хіба Сергій вам нічого не казав? Адже вчителька звеліла нам — мені та йому — зібрати найкращу колекцію жучків і метеликів. "На вас, —

Працюємо над змістом твору

- Хто був першою людиною, яку хлопці зустріли в Юрківці?
- Що ви можете сказати про цього персонажа?
- Яке перше враження було від Василя у хлопців?

Трацюємо над змістом твору

- Які звуки здивували хлопців, коли вони дійшли до бабусі?
- Хто був винуватцем цих звуків?
- Що ви можете розказати про Гната?
- А хто такий дід Трохим?
- Що розповів дід Трохим про Василя?

Зараз, улітку, всі своїх дітей кудись одсилають. То в табори, то ще десь, а як нема куди, то до бабусь. Оце й до Дмитрівни теж онук приїхав, старшенький, правда, за ваших, — Василь. Дак той на велосипеді ганяє. З собою привіз розібраний. Бабуся до нього кинулась, мовляв: "Онучку мій рідний, як же давно не бачились". А він їй: "Обережно, — каже, — бабо, не чіпайте мого чемодана, бо в мене тут велосипед". Не встигла вона й слова сказати, як він уже той велосипед витягнув, склав у момент і ходу з дворища. Дмитрівна в гвалт: "Куди ж ти?!" А він тільки рукою махнув: мовляв, одчепись. А години за дві приїхав і каже: "Це в мене тренування такі, точно за графіком". Значить, — пояснив уже від себе дід, — як пробило, скажімо, першу годину чи яку там, то ти хоч спиш, хоч їси, а скачи на велосипеда й паняй куди очі бачать. Отаке!

- Порівняйте ставлення до своїх бабусь Сергія і Василя Троша. Як це характеризує кожного з героїв? Свої спостереження обґрунтуйте.

Трацюємо над змістом твору

- *Що знайшли хлопці біля озера? Опишіть курінь.*

Неподалік, на пагорбі, видніла якась безформна купа. Ми кинулись уперед.

— Та це ж курінь був! — перший здогадався Митько. — Ось і двері, — вказав на дві прихилені одна до одної палиці. — А от поруч і місце для вогнища розчищене.

— А сіна скільки! — радів я. — Та ж цей курінь відремонтувати — раз плюнути. І місцинка яка зручна. Цікаво, хто тут жив?...

- Ось диви, цим ми курінь накриємо, а згори ще й соломи накладемо. І ніяка злива не страшна!

...Ми взялися до роботи, і за годину ніхто й не повірив би, що на місці нашого незрівнянного щодо зручності й природно-кліматичних умов куреня ше вранці було казна-що.

Трацюємо над змістом твору

- Як проходили дні відпочинку хлопців?
- Яка подія все змінила?
- Зачитайте, що розповів Василь про жителя озера.

— ... в озері... — він стихив голос, — хтось живе. Ми здригнулись.

— Авжеж, — вів Василь далі. — По ночах, правда, не часто, виє страшно і зітхає "о-о-о-ох", аж мороз по шкірі. Сам чув. А вдень не вилазить. А може, й вилазить, та ніхто не бачив. Он там берег травною поріс, а коло нас пісок. Минулого року пастухи тут корів напували. Аж чують — телятко так жалібно мукнуло. Вони туди, а за телятком тільки завирувало. І на піску сліди здоровених лап, мов од крокодила.

— Та що ти!

— Точно! Але це ще не все. Ходімте зі мною.

Ми наблизились до кількох сосен, що в цьому місці росли біля самої во-

— Дивіться!

На стовбурах видніли глибокі подряпини, кореневища двох-трьох дерев були підриті, луска від кори вкривала землю. Заніміло спозирала ми цю картину.

— От і подумайте, хто б це міг бути. Ви знаєте що-небудь про Лох-

— Та щось таке чули...

- Чому, на вашу думку, хлопці повірили Василеві?
- Чи знаєте ви історію чудовиська озера Лох-Несс?

Працюємо над змістом твору

- *Що хлопці вирішили зробити після цікавої історії про чудовисько в озері?*
- *Що ми дізнаємося про них, нічною дорогою до куреня?*
- *Чи вдалося хлопцям побачити химеру вночі? Чому?*
- *Що вони вирішують робити далі?*
- *Як би ви вчинили на їхньому місці?*

Сьогодні на уроці...

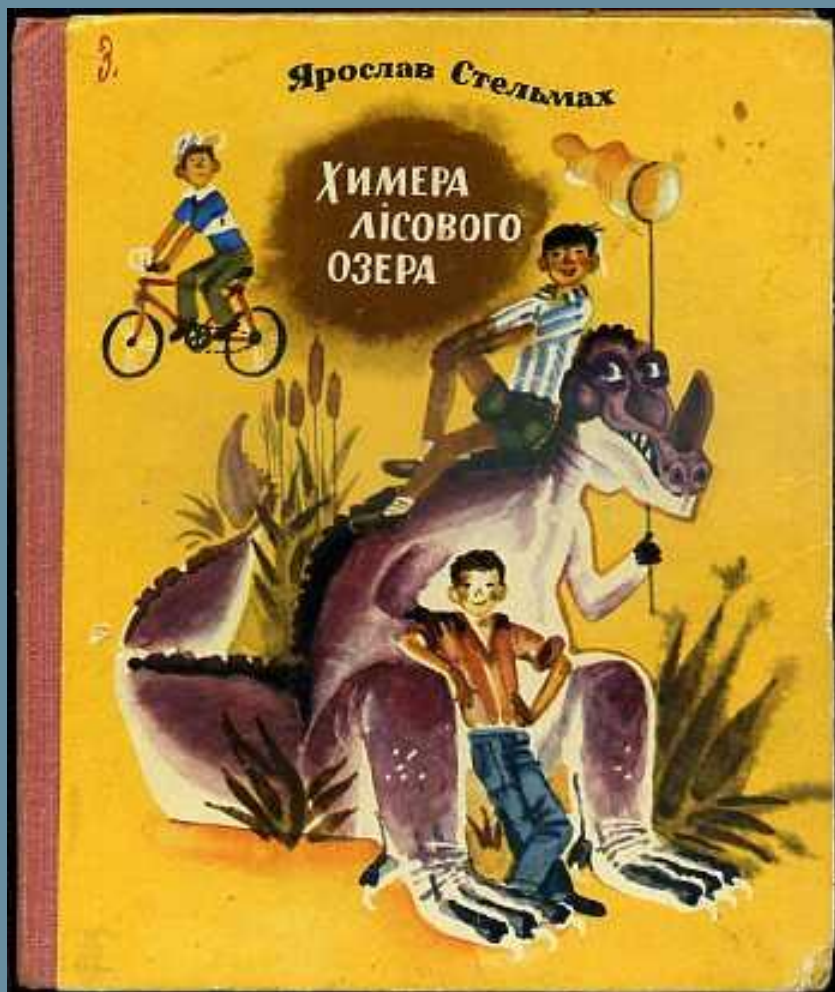
я дізнався...

я пригадав..

я запам'ятав...

мене вразило...

Домашнє завдання

Дочитати повість
«Митькозавр з Юрківки».